

Remissyttrande

Datum 2024-04-23

Diarienummer RS 2024-00168

Ert diarienummer S2023/03193

Regeringskansliet

Ökad kontroll över tandvårdssektorn (SOU 2023:82)

VGR är i stort positiva till utredningens övergripande syfte och majoriteten av förslagen. VGR anser dock att förslagen som lämnas, med syfte att öka patientsäkerheten och minska felaktiga utbetalningar av statligt tandvårdsstöd, möjligen blir missriktade när regionen analyserar konsekvenserna. Trots att uppdraget formuleras som en ökad kontroll av privata vårdgivare, i synnerhet de som identifierats ha en ökad risk för patientsäkerhetsbrister, och felaktigt utbetald ersättning, så uppfattar VGR att samtliga vårdgivare påverkas av ökade kostnader, ökad byråkrati och ökad administration. Detta får effekter på tillgängligheten till tandvård för regionens invånare då en större administrativ börda minskar den faktiska tillgängliga tiden för vård av patienter.

Förslaget om att huvudregeln ska vara att tandvårdsstöd endast ska utbetalas till legitimerad personal påverkar förutsättningar till en effektiv arbetsfördelning och uppgiftsväxling hos vårdgivarna. Tandvården idag utförs i många fall på delegation av icke-legitimerad personal för en ökad tillgänglighet. Det är ändamålsenligt och viktigt att tandvården med rådande resursbrist uppgiftsväxlar effektivt.

Utredningen har identifierat tre områden för ökad kontroll av privata tandvårdsgivare:

- Villkor för att få bedriva tandvård som privat vårdgivare
- Villkor för anslutning till Försäkringskassans elektroniska system
- Villkor för och kontroll av utbetalning av statligt tandvårdsstöd.

Nedan följer VGR:s synpunkter uppdelat per avsnitt i utredningen.

8.1 Villkor för att bedriva tandvård som privat vårdgivare

8.1.1 Tillståndsplikt för privat tandvårdsverksamhet ska införas

Det föreslås ställas krav på att vårdgivaren ska ha de ekonomiska förutsättningar som krävs för att bedriva verksamhet. Förslaget kan få en negativ påverkan på tillgängligheten genom att en-persons eller få-persons företag/verksamheter möjligen inte kan nå upp till de ekonomiska kraven och därmed inte kan bedriva verksamhet.

Detta kan vara särskilt negativt i små orter på landsbygden där det finns få tandläkare och där det inte är intressant för större tandvårdskedjor att etablera sig.

VGR anser att den begränsning av tillståndet till en viss patientgrupp eller viss tandvård som utredaren föreslår inte är ändamålsenlig. Utifrån tandläkarlegitimationen finns inte någon begränsning för behandlaren till viss tandvård eller vissa patientgrupper och att skapa en annan typ av kvalitetsgaranti än legitimationen bedöms olämpligt.

VGR anser dessutom att tillståndets begränsningar kan leda till att färre vårdgivare kan bli aktuella för att utföra tandvård inom ramen för de regionala stöden. Sammanfattningsvis anser VGR att vårdgivare bör tillståndsprövas för att bedriva tandvård i sin helhet eller inte alls.

8.1.2 Ansökan om tillstånd

Utredningen föreslår att i ansökan ska anges om verksamheten är riktad till barn under 18 år. VGR förstår inte på vilket sätt det förändrar bedömningen för ett tillstånd. Om förslaget innebär att det ska vara lättare att få ett tillstånd för att bedriva tandvård till enbart vuxna patienter så ställer sig VGR tveksamma till förslaget. Det finns fler utsatta grupper att värna om som i likhet med barn och ungdomar också har en begränsad autonomi. Det är viktigt att även dessa grupper värnas om det är syftet med att specificera vilken åldersgrupp verksamheten är riktad till.

8.2 Villkor för att anslutas till Försäkringskassans elektroniska system

8.2.6 Försäkringskassan ska få ta ut en avgift för att vara ansluten till det ekonomiska systemet

Västra Götalandsregionen noterar att summan om 5000 kr per år för en mottagning i sig inte är speciellt hög. Kostnadsökningar för vårdgivarna resulterar dock ofta i en prisökning för patienterna genom den fria prissättningen. För regionens egenregi finns inte samma möjligheter som för privata vårdgivare att anpassa sina priser, eftersom dessa beslutas politiskt.

För en vårdgivare som Folktandvården Västra Götaland med närmare 150 utbudspunkter blir kostnaden stor för anslutning till Försäkringskassan (ca 750 000 kr per år). Egenregi är förpliktigade att, genom regionens planeringsansvar, finnas tillgängliga för alla regionens invånare. Folktandvården kan inte påverka sin utbudsstruktur på marknadens villkor på samma sätt som övriga vårdgivare kan.

Vidare anser VGR att de löpande granskningar som Försäkringskassan gör generellt ska fokuseras mot behandlare som i dessa, eller på annat sätt, identifierats som felande och fuskande. Konsekvenserna bör i högre grad riktas mot dessa behandlare. Att överväga viten eller avanslutning vid brister i regelefterlevnad kan anses motiverat.

VGR anser att det bör övervägas om den löpande årliga kostnaden för granskning och manuell hantering över tid kan minska i takt med att oseriösa aktörer stängs ute från tandvårdsmarknaden. Avgifterna borde, om inte helt kunna slopas, i alla fall kunna sänkas då systemet blivit självfinansierande genom de medel som sparas genom minskade felaktiga utbetalningar.

8.3 Villkor för och kontroll av utbetalning av statligt tandvårdsstöd

8.3.2 Statligt tandvårdsstöd ska som huvudregel inte få betalas ut om behandlaren saknar legitimation

VGR förväntar sig en smidig hantering av dessa kontroller så att de inte leder till orimlig administration. Tandvården utförs i dag i många fall på delegation av icke-legitimerad personal för en ökad tillgänglighet. Det är ändamålsenligt och viktigt att tandvården med rådande resursbrist uppgiftsväxlar effektivt. Ett exempel på detta är Folktandvården Västra Götalands satsning på hälsopromotörer. De utför exempelvis rådgivande samtal, vilket de är särskilt utbildade för, till skillnad från legitimerad tandvårdspersonal. Vissa åtgärder som är lämpliga att utföras av personalkategorier utan legitimation bör identifieras och för dessa ska ersättning ändå kunna betalas ut.

VGR genomför via Folktandvården Västra Götaland klinisk utbildning av tandläkar- och tandhygieniststudenter i samverkan med Odontologiska institutionen. Den tandvård som studenterna utför behöver kunna hanteras utan att den i samtliga fall ska leda till manuell granskning, då det skulle resultera i en orimlig administrativ belastning på verksamheterna.

8.3.5 Behandlare ska underteckna underlaget för beräkning av statligt tandvårdsstöd

VGR bedömer att denna åtgärd sannolikt inte i någon större utsträckning kommer att påverka de behandlare som fuskar med tandvårdsstöden. Troligen belastar detta övriga vårdgivare med en ökad administration som inte står i proportion till förväntad effekt. Som utredaren själv skriver är det sannolikt att det komplexa systemet är grunden till att många fel uppstår och det är då rimligt att systemet i stället anpassas så att det blir enklare att göra rätt.

Om förslaget trots allt införs bör man säkerställa att det kan ske på ett enkelt sätt som inte leder till tidskrävande merarbete med inloggningar etcetera.

8.3.7 Regionernas verksamhet enligt tandvårdslagen och lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar

VGR tolkar att utredaren föreslår att underrättelseskyldigheten ska vara ömsesidig, alltså att även regionerna ska få upplysningar från Försäkringskassan om en vårdgivare som är aktiv i regionen har missbrukat det statliga tandvårdsstödet och ägnat sig åt oseriös tandvårdsverksamhet. Det bedöms vara av största vikt för regionerna att en sådan ömsesidighet finns. Det kan motiveras med att de regionala stödets totala omfattning är likvärdiga i storlek med det statliga stödet och därmed bör risken för missbruk vara stor även mot regionerna.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör